

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Николић, Светислав, Милена
Датум и место рођења	03.01.1983. год., Ниш

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Финансијски менаџмент
Звање	Дипломирани економиста
Година уписа	2002.
Година завршетка	2007.
Просечна оцена	9,38

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Финансије, банкарство, осигурање
Звање	Мастер економиста
Година уписа	2010/2011.
Година завршетка	2013.
Просечна оцена	10,00
Научна област	Економија
Наслов завршног рада	Анализа обима и структуре јавних расхода у функцији смањења буџетског дефицита

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Финансије и банкарство
Година уписа	2008., реупис 2017.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	10,00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Реформа пензијског система Републике Србије у функцији његове одрживости
Име и презиме ментора, звање	Проф. др Јадранка Ђуровић-Годоровић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-006/16-026, 08.09.2016. год.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	393
Број поглавља	5 (пет)
Број слика (шема, графикона)	46 (четрдесет шест)
Број табела	39 (тридесет девет)
Број прилога	/

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Nikolić, M., <i>The Role of Soft Law in the Convergence of Pension Policies of EU Member States. Facta Universitatis: Series Law and Politics</i>, 2017, 3. (in press) Неуспех Европске уније да хармонизује пензијску политику својих чланица и поштравање контроле висине буџетског дефицита и јавног дуга, интензивирали су напоре да се пронађе нов начин за регулисање ове области. Уместо хармонизације пензијске политике земаља чланица, активности су усмерене на њихову конвергенцију путем инструмената <i>meкоi љрава</i>. Циљ овог рада је да се утврди утицај <i>meкоi љрава</i> на конвергенцију пензијских политика земаља чланица, односно његов утицај на остварење заједнички утврђених циљева пензијске политике – одрживости и адекватности пензија и модернизације пензијских система.	M53
2	Николић, М., Ракић, Б., Детерминанте висине доприноса за пензијско и инвалидско осигурање: ЕУ и Србија, <i>Економске шеме</i>, 2016, 54(1): 61-82. У теорији и пракси, велика се пажња поклања анализи висине расхода за пензије, док се анализа висине прихода и доприноса, као најзначајнијег прихода у пензијским системима заснованим на уплати доприноса, често занемарује. У овом раду анализирани су детерминанте висине доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и утврђене могућности за повећање њихове висине у пензијском систему Републике Србије. Поред утврђивања могућности за повећање висине доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, аутори предлажу и мере чијом се применом може утицати на повећање висине доприноса за ово осигурање, а самим тим и висине укупних прихода пензијског система Републике Србије.	M51
3	Rakić, B., Nikolić, M., <i>The Role of Public and Private Pension Funds in Creating Financially Sustainable Pension System, Thematic Collection of Papers of International Significance Improving the Competitiveness of the Public and Private Sector by Networking Competences</i>, 2012, Niš: Faculty of Economics: 131-145. У условима растућих буџетских дефицита, покриће дефицита пензионих система на терет буџета није било могуће, због чега су започете њихове реформе у великом броју земаља. Како јавни пензијски системи засновани на <i>pay as you go</i> систему финансирања, и поред бројних параметарских промена нису стабилизовани, неке земље су се одлучиле за њихову приватизацију, односно да комбинују <i>pay as you go</i> и <i>fully funded</i> систем финансирања пензија. Циљ овог рада је да се анализирају карактеристике, предности и недостаци јавних и приватних пензионих система, а потом и вишестубног модела и сугерише како треба реформисати пензијске системе да би дугорочно постали финансијски одрживи.	M14
4	Ракић, Б., Николић, М., Утицај старења становништва на расходе за социјалну заштиту у Европи, Зборник радова <i>Регионални развој и демографски шокови земаља југоисточне Европе</i>, јун 2012., Ниш: Економски факултет: 273-284. Старење становништва је демографско кретање које је резултат значајног смањења стопе фертилитета, продужетка животног века људи, варијација у стопама фертилитета и морталитета у прошлости и повећања имиграционих стопа. Под утицајем ових фактора у великом броју земаља значајно су повећани расходи за социјалну заштиту. Са циљем успешнијег управљања овим расходима анализиран је утицај старења становништва на висину расхода за социјалну заштиту у европским земљама у којима живи најстарије становништво и изабраним земљама југоисточне Европе, међу којима је и Србија, а затим указано да је за адекватно управљање овим расходима у будућности потребно континуирано анализирати факторе који утичу на старење становништва.	M63
5	Ракић, Б., Николић, М., Утицај демографских кретања на системе пензионог осигурања, Зборник радова <i>Регионални развој и демографски шокови земаља југоисточне Европе</i>, јун 2011., Ниш: Економски факултет: 403-413. Системи пензионог осигурања засновани на <i>pay as you go</i> систему финансирања пензија великог броја земаља су у кризи. Финансирање пензија садашње генерације пензионера од стране генерације текуће запослених у савременим условима постаје немогуће услед старења становништва у многим земљама. Ово демографско кретање довело је до озбиљних проблема у функционисању система пензионог осигурања, који прете да угрозе њихову финансијску одрживост у будућем периоду. У складу са тим, у раду се анализирају демографске промене које су највише допринеле финансијској неодрживости овако креираних система пензионог осигурања, како у Европи, тако и у Србији и предлажу мере за унапређење одрживости пензионог система Србије.	M63
6	Rakić, B., Ivković, M., <i>Reform of Pension Systems with Respect to the Reform in Serbia, International Scientific Conference The Challenges of Economic Science and Practice in the 21st Century</i>, October 2010. Niš: Faculty of Economics: 51-63. У савременим условима јавни пензионих системи постали су неодрживи услед демографских,	M33

	економских и финансијских промена, које су захватиле велики број земаља. Све већи трансфери из државног буџета за исплату пензија, постали су велики финансијски терет за сваку државу и значајна препрека њиховом економском развоју. Истовремено, доведена је у питање и социјална сигурност грађана након окончања радног века, због чега су покренуте реформе пензијских система широм света. У раду су разматрани проблеми у функционисању јавних пензионих система, алтернативе за њихову реформу и искуства у досадашњим реформама, а затим су након анализе реформе пензијског система Србије дате препоруке за наставак реформи, ради унапређења његове дугорочне одрживости.	

	Rakić, B., Rađenović, T., Ivković, M., Role of a Government in the Contemporary Economic Crisis, International Scientific Conference <i>Challenges of the World Economic Crisis</i> , October 2009. Niš: Faculty of Economics: 105-117.	

7	Недавна светска економска криза поново је актуелизовала улогу државе и указала на неопходност државног интервенционизма и регулисања привреде на националном и међународном нивоу. Као одговор на велику нестабилност банкарског, а самим тим и финансијског сектора, владе европских земаља донеле су одређене пакете мера и покренуле поступак национализације банака, како би спречиле њихово банкротство и колапс финансијског система. Циљ овог рада је да се представе мере које су предузимале неке државе, а потом и мере које је применила Србија и укаже на значај улоге државе и државне интервенције у овој кризи.	М33

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.	ДА	НЕ

Кандидаткиња Милена Николић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу.

У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у пословању уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада – докторске дисертације Економског факултета у Нишу, кандидаткиња је извршила све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, презентovala резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације на два докторантска колоквијума и пријавила тему докторске дисертације (Одлука НСВ број 8/18-01-006/16-026 од 08.09.2016. године).

Кандидаткиња је Факултету предала захтев за одређивање комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, као и одговарајући број примерака урађене докторске дисертације. Комисија је утврдила да кандидаткиња испуњава услове прописане Правилником о пословању пријеме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Милена Николић има шест коауторских научних радова објављених у зборницима са међународних научних скупова, тематским зборницима и домаћем часопису са листе Министарства надлежној за науку и један ауторски научни рад прихваћен за објављивање у домаћем часопису који издаје Универзитет у Нишу. Такође, кандидаткиња је приложила доказ да је првоистисани аутор једног научног рада који је објављен у домаћем часопису са листе Министарства надлежној за науку, који издаје факултет Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (*до 500 речи*)

Докторску дисертацију Милене Николић *Реформа пензијског система Републике Србије у функцији његове одрживости*, поред увода, закључка и литературе, чине пет поглавља.

Прво поглавље дисертације, под називом *Теоријска и емпиријска анализа државних пензијских система* усмерено је на стварање теоријско-методолошке и емпиријске основе за анализу ових система. У првом делу дефинисан је пензијски систем и представљене су најзначајније компоненте његовог дизајна. Други део посвећен је разматрању улоге државе у пензијском и инвалидском осигурању, анализи дизајна државних пензијских система изабраних чланица ЕУ и детерминанти окружења које утичу на одрживост ових пензијских система. У последњем делу, указује се на различите концепте одрживости, узроке кризе у државним пензијским системима и инструменте и механизме за унапређење њихове одрживости.

Друго поглавље дисертације, под називом *Основни аспекти реформе државних пензијских система*, посвећено је разматрању кључних аспеката реформе. Тако су у првом делу представљене алтернативе које се користе за реформу пензијских система – параметарска и системска реформа, а потом у оквиру системске реформе и модели који се користе за њену реализацију – вишестубни модел и модел номинално дефинисаних доприноса. Други део усмерен је на идентификовање релевантних трошкова реформе пензијских система - административних и транзиционих трошкова. У завршном делу, указано је да је при избору алтернативе за реформу пензијског система чланица ЕУ и оних земаља које претендују да то постану потребно пратити регулативу ЕУ, која се заснива на инструментима *мекког права*.

Треће поглавље дисертације, под називом *Искуства изабраних земаља Европске уније у реформи пензијских система* је емпиријске природе. У овом поглављу анализирана су позитивна и негативна искуства изабраних земаља ЕУ, идентификовани примери добре праксе и иновације у реформи. Најпре је то учињено компаративном анализом реформи пензијских система земаља код којих су доминантне параметарске реформе, а потом и оних земаља код којих су доминантне системске реформе. У последњем делу, утврђен је ефекат реформских мера на одрживост пензијских система и степен усклађености пензијске политике анализираних земаља са препорукама Европске комисије за њихову реформу.

Четврто поглавље дисертације, под називом *Анализа одрживости пензијског система Републике Србије*, посвећено је разматрању усклађености дизајна овог пензијског система са променама кључних детерминанти

окружења и оцени његове одрживости. Након кратког осврта на развој пензијског система у првом делу, истраживање је усмерено на дизајн система обавезног државног пензијског и инвалидског осигурања и дизајн система добровољног приватног пензијског осигурања. У трећем делу анализирани су детерминанте окружења и њихов утицај на одрживост државног пензијског система, а у последњем делу извршена је емпиријска анализа одрживости овог пензијског система, чиме је створена основа за конципирање предлога за даље реформе пензијског система Републике Србије.

Пето поглавље, под називом *Алтернативни њавци реформе њензијског система Републике Србије* је последњи део дисертације. У првом делу анализирани су могућности за повећање висине прихода и смањење висине расхода система обавезног државног пензијског и инвалидског осигурања, а затим и могућности за развој додатних видова приватног пензијског осигурања. На основу ове анализе и анализе искустава изабраних земаља ЕУ, конципиран је предлог за наставак реформе пензијског система Републике Србије и указано на неопходне предуслове за успешну примену предложених мера, као и на ограничења за њихову примену.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (*go 200 речи*)

Кандидаткиња је у својој пријави као основни циљ свог истраживања поставила утврђивање предлога за реформу пензијског система Републике Србије, који ће омогућити стварање дугорочно одрживог пензијског система. Поред основног, постављени су и посебни циљеви: идентификовање кључних детерминанти окружења које утичу на финансијску одрживост пензијског система Републике Србије; анализирање перформанси и дизајна пензијског система Републике Србије и утврђивање његових предности и недостатака; утврђивање примера добре праксе у реформи пензијских система изабраних чланица Европске уније и избор оних које је могуће применити у реформи пензијског система Републике Србије; разматрање могућности за финансирање система обавезног пензијског и инвалидског осигурања и могућности за смањење расхода у овом систему; утврђивање степена развијености других видова пензијског осигурања и могућности да се путем њих унапреди финансијска одрживост пензијског система Републике Србије.

Постављени основни и посебни циљеви истраживања су у докторској дисертацији у потпуности остварени.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (*go 200 речи*)

Теоријски допринос докторске дисертације огледа се у систематизовању и проширивању научних сазнања о државним пензијским системима који се заснивају на методу текућег финансирања пензија, законитостима њиховог функционисања, узроцима кризе ових система и алтернативама за реформу. Анализа дизајна државних пензијских система који се текуће финансирају и окружења у коме они функционишу показала је да је кључни узрок кризе у пензијским системима европских земаља и у Републици Србији либерална пензијска политика, која је вођена без уважавања основних законитости функционисања пензијских система заснованих на текућем финансирању пензија и без усклађивања дизајна пензијског система са променама у окружењу.

Значајан аспект научног доприноса докторске дисертације представљају резултати емпиријске анализе, који показују да постоји значајан утицај просечне старости становништва на одрживост пензијског система, као и просечног стажа осигурања корисника старосне пензије осигураника запослених и просечне пензије корисника пензија осигураника запослених у Републици Србији, чиме је потврђено да је усклађивање дизајна пензијског система и промена у окружењу неминовно. Посебан допринос ове дисертације огледа се у идентификовању алтернатива за реформу, на основу примера добре праксе које су користиле изабране земље ЕУ, и предлагању оних које је уз уважавање свих специфичности пензијског система Србије могуће применити у функцији даљег усмеравања његових реформи, ради стварања одрживог пензијског система у будућности.

Оцена самосталности научног рада кандидата (*go 100 речи*)

Уз уважавање сугестије ментора кандидаткиња је у свим фазама припреме и израде докторске дисертације показала висок ниво самосталности у научном раду. Анализом релевантне литературе и законске регулативе, Милена Николић је дефинисала предмет, циљеве и хипотезе истраживања, а потом и утврдила структуру докторске дисертације. Кандидаткиња је самостално реализовала све фазе емпиријског истраживања и утврдила показатеље који утичу на финансијску одрживост пензијског система Србије. На основу компаративне анализе искустава у реформи пензијских система чланица Европске уније и свеобухватне теоријске и емпиријске анализе пензијског система Србије, конципирала је предлог за реформу пензијског система Републике Србије који је у функцији унапређења његове дугорочне одрживости.

ЗАКЉУЧАК (*go 100 речи*)

На основу детаљне анализе садржаја, коришћених метода, као и остварених циљева и доприноса истраживања, Комисија констатује да је докторска дисертација резултат самосталног научног истраживања кандидаткиње и да представља значајан научни допринос. Докторска дисертација је урађена у складу са Законом, Статутом Универзитета и Статутом Економског факултета у Нишу. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидаткиње **Милене Николић** под називом „*Реформа њензијског система Републике Србије у функцији њејове одрживости*“ и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовану Комисије

8/18-01-006/17-019

Датум именовања Комисије

6.10.2017.године

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Марина Ђорђевић, ванредни професор		председник
	Економске науке	Економски факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Др Јадранка Ђуровић-Тодоровић, редовни професор		ментор, члан
	Економске науке	Економски факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Др Марина Димитријевић, ванредни професор		члан
	Правно-економске науке	Правни факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

23.10.2017. године, Ниш